

FINANCIE

Téma 10

AKO ZBOR ZAOBCHÁDZA S PENIAZMI?

Prehľad:

V Téme 10 sa budeme zaoberať oblasťami služby miestneho zboru, ktoré sa týkajú financií a sociálnych potrieb. Ako by zbory mali zbierať, spravovať a rozdeľovať peniaze? Aká je naša osobná a spoločná zodpovednosť za fyzické potreby chudobných a núdznych?

Ciele:

Pomôcť zborovým vedúcim :

- Rozpoznať biblické princípy pre spravovanie finančných zdrojov ich zboru.
- Zhodnotiť súčasnú prax v zaobchádzaní s financiami.
- Sformulovať zásady spravovania zdrojov v ich zbore.

Možné výsledky:

Zboroví vedúci:

- Urobia zoznam biblických princípy pre spravovanie financií v ich zbore.
- Zhodnotia každú stránku zaobchádzania z financiami v ich zbore.
- Určia a budú komunikovať pokyny pre také zaobchádzanie s financiami v zbore, ktoré prináša Bohu chválu.

• KROK 1: POCHOPENIE TÉMY

Na ktoré hlavné otázky sa treba zamerať?

Hlavné prvky témy

Spôsob, ktorým zaobchádzame s našim materiálnym vlastníctvom, poukazuje na stav nášho srdca. To platí aj o jednotlivcoch, aj o zboroch. Ježiš hovoril o peniazoch a materiálnom vlastníctve viac ako o väčšine ostatných tém. Poctivosť, integrita, lakomstvo, závišť a štedrosť sú preskúšané pri našom používaní financií. Konkrétne sú to potreby chudobných a núdznych, ktoré nám jednotlivco aj systematicky poskytujú príležitosť prejaviť, že Boha skutočne milujeme. Avšak tento záujem o sociálne potreby zatienil v dejinách cirkvi čisté ohlasovanie evanjelia. Ak máme byť verní cirkvi Ježiša Krista, vodcovia sa musia usilovne zaoberať biblickými princípmi týkajúcimi sa financií a sociálnych potrieb, pretože spôsob, ktorým zaobchádzame s týmito vecami, je prejavom toho, nakoľko je naša viera a láska k Bohu skutočná.

V zboroch zbierame, spravujeme a rozdeľujeme peniaze, aby sme naplnili poslanie, ktoré nám Boh dal. Čo hovorí Biblia o tom, ako máme zaobchádzať s našimi financiami? Ako máme zbierať peniaze, ktoré ľudia dávajú do cirkvi? Koľko peňazí máme v našich zboroch míňať na čo?

Výroky

(Výroky sú vyjadrenia, ktoré vás majú pomôcť uvažovať o tejto téme. Môžu a nemusia odrážať biblickú múdrosť.)

„Jediné, o čom sa ľudia v tomto zbore rozprávajú, sú peniaze. Už ho jednoducho nebudem viac navštevovať.“

„Keďže Ježiš hovoril o peniazoch a materiálnom majetku viac než o hocijakej inej téme, ak ako kazateľ o týchto veciach pravidelne nekázate, ignorujete veľkú časť Biblie.“

„V našom zbore nedávame kolovať košík alebo vrečko na zbierku, pretože to na niektorých ľudí vytvára tlak. Jednoducho máme vzadu škatuľu a ak Boh niekoho vedie, dajú do nej svoj dar. Dôverujeme tomu, že Boh sa postará o naše potreby.“

„Nemá náš zbor zodpovednosť za pomoc iným zborom, ktoré čelia chudobe?“

„Všetci zrelí kresťania by mali dávať desiatok do svojho miestneho zboru. To je biblický príkaz.“

„Tento zbor míňa priveľa peňazí na budovy a modernú elektroniku. Nepotrebuje všetko to zvukárske počítačové vybavenie. Raná cirkev nemala nič z toho. Vlastne ani nemali vlastné budovy, tak prečo my na budovu míňame tak veľa peňazí?“

„Nechápem, prečo posielame tak veľa z našich peňazí iným ľuďom, keď máme také veľké potreby priamo tu v našom zbore a našom meste. Misia je skvelá, keď si ju môžete dovoliť, ale to my nemôžeme. A navyše, ani nevieme čo sa v tých krajinách deje, ale vieme, čo sa deje priamo tu. Dorast potrebuje nový dataprojektor.“

„Nariadenie o desiatkoch platilo len pre Izrael v Starej zmluve. Dnes, keď žijeme pod milosťou, by sme mali povzbudzovať ľudí, aby dávali slobodne a štedro podľa toho, ako ich Boh vedie.“

„Evanjelikálne zbory už príliš dlho ignorujú chudobných. Obviňujeme liberálne zbory za to, že sa príliš zaoberajú sociálnou prácou namiesto evanjelia, pričom sme dovolili, aby sa o núdzných starali vládne sociálne programy. Žijeme v hriechu. Boh volá svoju cirkev k tomu, aby sa starala o chudobných a núdzných. To je kľúčový prvok Ježišovej i našej misie.“

„Nenechajme sa natoľko odpútať fyzickými potrebami ľudí, že zanedbáme hlásanie evanjelia. Keď niekomu dáme oblečenie, jedlo a lieky, nezachráni ho to pred peklom. Boh niekedy necháva ľudí klesnúť na úplné dno, aby ho našli. Potrebujeme zachovať to hlavné, a to je evanjelizácia, nie ubytovanie pre bezdomovcov.“

„Dúfam, že každým rokom budeme dávať stále väčší podiel príjmov nášho zboru na zahraničnú misiu, až kým jedného dňa do zámoria nepôjde 50% našich peňazí.“

„Boh miluje chudobných a sľubuje, že požehná tých, čo sa o nich starajú.“

Príklady zo života

Zborové financie

Viliam pracuje ako účtovník pre veľkú firmu v meste a miluje svoj zbor, ale je znepokojený tým, ako spravujú svoje financie, a má ohľadom toho otázky. Nie je si však istý, s kým sa má o tom rozprávať, a tak svoje otázky položí vám. Chce vedieť, či zbor pozná základné účtovnícke procedúry. Funguje s rozpočtom? Je účtovníctvo prístupne komukoľvek, kto by sa naň chcel pozrieť? Vydáva zbor pravidelné finančné správy? Kto má na starosti peniaze a rozhodovanie o tom, ako sa používajú? Kto schvaľuje úhrady? Ako sa počítajú a opatrujú peniaze zo zbierky? Uvažoval zbor niekedy o externom audite? Je niekto zo zboru oboznámený s daňovými zákonmi, ktoré sa týkajú cirkvi? Viliam hovorí, že jeho hlavné obavy sa týkajú integrity a zodpovednosti pred zborom. Ako člen zboru, ktorému na zbere záleží, je ochotný prispieť svojim časom a schopnosťami.

Keby ste boli vodcom v zbere zodpovedným za tieto veci, ako by ste ich riešili?

Rozhodovanie o misii

Mária chodí do vášho zboru dva roky. Pracuje ako dobrovoľníčka v miestnej komunite v potravinovej banke a v útulku pre bezdomovcov. Jednu nedeľu po bohoslužbe pri obede s vami a niekoľkými ďalšími ľuďmi začne pomerne emotívne hovoriť o probléme záujmu zboru o chudobných a núdzných v miestnej komunite. Pýta sa: „Prečo míňame toľko peňazí na drahý rodinný tábor pre našich členov, keď ľudia

priamo okolo nás nemajú čo jesť alebo kde bývať? Záleží nám na nich vôbec?“ Na nedávnom členskom zhromaždení sa Mária dozvedela, koľko zbor míňa na misiu, a teraz sa pýta: „Prečo náš zbor dáva tisíce eur na zahraničnú misiu, keď máme misijné pole tu rovno pod nosom na našom zadom dvore!“

V tej chvíli sa do diskusie prudko zapojí ďalší človek a ostro argumentuje proti mrhaniu zborových peňazí na fyzické potreby, ktoré sú len dočasné, pričom nám ide hlavne o večnosť ľudí. Poznamenáva: „Tí ľudia sem nakoniec opakovane chodia len po svoje prídely. V skutočnosti im nepomáhame.“

Teraz, keď ste sa pozreli na *Hlavné prvky témy, Výroky a Príklady zo života*, ktoré sú tie hlavné otázky, ktorým sa je potrebné venovať, aby ste pochopili túto tému?

KROK 2: ŠTÚDIUM PÍSMÁ **Čo o tejto téme hovorí Biblia?**

Z každého oddielu si napíšte poznámky o základných nemenných princípoch platiacich pre každý zbor. Potom zhrňte svoje poznámky spísaním zoznamu princípov týkajúcich sa financií a sociálnych potrieb. Taktiež pre skupinu vytvorte zoznam otázok na diskusiu a ďalšie štúdium. Zamerajte sa na témy, ktoré majú v súčasnosti pre váš zbor najväčší význam.

Oddiely

Príslovia 19:17	milé správanie k chudobným Boh odmení
Marek 9:41	pohár vody
Lukáš 4:16-20	citát z Izaiáša, zvestovanie evanjelia chudobným
Skutky 6:1-7	vdovy a diakoni
Rimanom 15:23-29	príspevok pre chudobných
1 Korinťanom 16:1-4	zbierka v prvý deň týždňa
2 Korinťanom 8:1-9:15	štedrosť
Galaťanom 6:6-10	o príjmy sa najprv deliť s Božou domácnosťou
2 Tesaloničanom 3:6-15	kto nepracuje, nech neje; vyhýbanie sa nečinnosti
1 Timotejovi 5:3-18	vdovy a starší
Titovi 3:12-14	pomoc cestujúcim duchovným
Jakub 2:1-13	chudobní a uprednostňovanie (Galaťanom 2:10).

ODDIEL	Princípy pre každý zbor	Otázky pre skupinu
Príslovia 19:17		
Marek 9:41		
Lukáš 4:16-20		
Skutky 6:1-7		
Rimanom 15:23-29		
1 Korint'anom 16:1-4		
2 Korint'anom 8:1-9:15		
Galat'anom 6:6-10		

ODDIEL	Princípy pre každý zbor	Otázky pre skupinu
2 Tesaloničanom 3:6-15		
1 Timotejovi 5:3- 18		
Títovi 3:12-14		
Jakub 2:1-13		

KROK 3: NAHLIADNUTIE DO INÝCH ZDROJOV **Čo sa môžeme naučiť od iných autorov?**

„Pokiaľ ide o zbierku – kresťanské správcovstvo“, Ralph P. Martin.
Úryvok z 7. kapitoly knihy *Worship in the Early Church*, s. 77-86.
Copyright © 1964. V origináli použité s dovolením Wm. B. Edermans Publishing Company, Grand Rapids, MI. Všetky práva vyhradené.

Ďalšie zdroje

Ako ďalšie zdroje mimo tento kurz odporúčame dve konkrétne knihy od Gene A. Getza: *A Biblical Theology of Material Possessions* a *Real Prosperity*. Taktiež odporúčame knihy od nasledovných autorov a organizácií: Ron Blue, Larry Burkett, Christian Stewardship Association (CSA), Crown Ministries, a Evangelical Council on Financial Accountability.

'Pokiaľ' ide o zbierku' – kresťanské správcovstvo

Ralph P. Martin

V tejto kapitole sa budeme bezprostredne zaoberať novozmluvným učením o tej časti kresťanského uctievania, ktorá sa týka dávania cirkvi na Božiu prácu a šírenie evanjelia. Bohaté starozmluvné informácie týkajúce sa „desiatkov a obetí“ v obdobiach dejín Izraela v časoch Levitiky, kráľovstva a po vyhnanstve a kultúrne a historické pozadie novozmluvných odkazov na peniaze nie sú do tejto kapitoly zahrnuté.¹ Naše zameranie je konkrétnejšie a viac vymedzené. Dobrým začiatkom je 1 Korinťanom 16:1-4. Tento oddiel obsahuje niektoré dôležité princípy kresťanského správcovstva a jeho kontextom je uctievanie Boha cirkvou. Úvodné verše znejú nasledovne:

„Pokiaľ ide o zbierku pre svätých, aj vy urobte tak, ako som to prikázal cirkvám v Galácii. Nech si každý z vás v prvý deň po sobote odloží, čo by mohol usporiť, aby sa zbierky nerobili vtedy, keď prídem....“

Prvý princíp jasne dokazuje, že kresťania sa majú starať o tých, ktorí sú v núdzi. Cieľom zbierky zboru v Korinte bolo pomôcť chudobným „svätým“ (t. j. židovským kresťanom) v Jeruzaleme, ako ich opisuje Rimanom 15:26. Niekoľko rokov pred napísaním 1 Korinťanom Pavol prijal istú zodpovednosť za chudobou postihnutý zbor v Jeruzaleme (Skutky 11:27-30) a potom súhlasil, že bude „pamätať“ na týchto núdzných spoluveriacich a že ich pretrvávajúcu prosbu o pomoc prednesie zborom z pohanov, ktoré pod Božou autoritou založil (Galaťanom 2:10). Dôvod akútnej ekonomickej núdze materského zboru nie je presne známy, ale mnoho komentátorov, sta-

rovekých i súčasných, odvodzuje jeho príčinu od dobrovoľného „komunizmu“, ktorý jeruzalemský kresťania praktizovali (Skutky 2:44-45; 4:34 -5:5). Z tohto dôvodu nemali žiaden kapitál a žiadne zdroje, s ktorými by čelili núdzi, ktorá ich čakala v najbližších rokoch. Pavol prijal túto situáciu a v ochote pohanských zboroch pomôcť – v ich prosperite (2 Korinťanom 8:14; 9:11) aj v ich biede (2 Korinťanom 8:2-3), vnímal silný dôkaz jednoty jednej Cirkvi Ježiša Krista a oprávnenú požiadavku núdzných kresťanov voči ich spoluveriacim (Rimanom 12:13; 15:26f). Komplexné napomenutie v Galaťanom 6:10 „A tak teda, kým máme čas, robme dobre všetkým,“ je vyostrené a prakticky priblížené v slovách, ktoré nasledujú hneď za ním: „ale najmä členom rodiny veriacich“.

Po druhé, dávanie musí byť systematické a pravidelné, ako vraví verš 1 Korinťanom 16:2: „Nech si každý z vás v prvý deň po sobote odloží, čo by mohol usporiť“. Od každého člena zboru sa očakávalo, že si odloží sumu peňazí podľa toho, „koľko mohol ušetriť“ z týždenného príjmu. Tieto pokyny sa zhodujú so skoršou praxou v Skutkoch 11:29. Pavol naznačuje, že nakoniec navštívi zbor v Korinte (1 Korinťanom 11:34), a teraz dopredu varuje, že by nebolo dobré, keby sa peniaze do „Fondu pomoci“ zbierali až vtedy. Odrádza od „unáhleného príspevku na poslednú chvíľu“, ako to podáva James Moffatt.² Riešením takéhoto nevhodného správania je, že sa peniaze budú odkladať z týždenného príjmu veriacich dovtedy, kým sa nebudú dať zozbierať a poslať do Jeruzalema. O tom je verš 3. Pri tejto rade má apoštol na mysli požiadavku na Židov v diaspore. Každý muž nad dvadsať rokov mal povinnosť prispievať na údržbu chrámu a na úkony

¹ Pre informácie o tomto pozadí pozrite *Nový biblický slovník* (ed. J. D. Douglas: *Návrat domů*, Orah 1996, ďalej len N.B.S.) pod heslom „Penize“ a klasické dielo F.W. Maddena *Coins of the Jews* (Londýn 1881).

² J. Moffatt, *First Epistle of Paul to the Corinthians* (Londýn, 1938), s. 272

v ňom. Peniaze sa zbierali v rôznych centrách a zodpovední ľudia ich prinášali do svätého mesta. Výraz „poslovia“ (doslovne „apoštoli“, „delegáti“, z gréckeho *apostoloi*) použitý v 2 Korintanom 8:23 v kontexte paralelnom s kontextom 1 Korintanom 16:3 je exaktným gréckym ekvivalentom slova, ktoré označovalo židovských funkcionárov, ktorých úloha bola zozbierať a doniesť príspevky na chrám a peniaze na podporu rabinátu v Jeruzaleme.³

Po tretie, môžeme si všimnúť, že to, čo vyzeralo ako veľmi obyčajná činnosť – oddeľovanie peňažnej sumy z týždenného rozpočtu – nadobúda vznešený charakter pre odkaz na „prvý deň po sobote“ (v. 2). Niet pochyb, že toto je narážka na posvätný deň cirkvi, deň stretnutia kresťanov na pamiatku Pánovho vzkriesenia (porovnaj Zjavenie 1:10) a deň Večere Pánovej (Skutky 20:7). Existujú dôležité odkazy na prax raných kresťanov v tento deň, ktorý prakticky nahradil Sabat ako hlavný posvätný deň. Ignatius, ktorý písal v prvých desaťročiach druhého storočia, preto hovorí o novej nádeji v Kristovi, takže ľudia nemusia „už žiť pre Sabat, ale pre deň Pánov, v ktorý sme aj my dostali život cez neho a jeho smrť“, v kontexte, ktorý varuje pred judaizáciou.⁴ Porovnajte s Kolosanom 2:16-17. Potom je tu v Barnabášovej epištole (približne v roku 120, počas vlády cisára Hadriána, 117-38 n.l.) jasný náznak, že kresťanská „nedeľa“ mala funkciu trvalého sviatku Pánovho víťazstva nad smrťou. „Preto ako sviatok slávime ôsmy deň, v ktorom i Ježiš vstal z mŕtvych a po svojom zjavení sa (učenikom, ako sa píše v Matúšovi 28:1nn) vystúpil do nebesá.“⁵

A nakoniec, *Didaché XIV:1* svedčí o stretnutí zboru pri Pánovom stole v tento deň: „V Pánov deň zhromaždíte

sa, lámete chlieb a ďakujte“.⁶ Všetky tieto odkazy hovoria o dodržiavaní kresťanských zvykov na „prvý deň po sobote“.

Čo sa týka stretnutia Korintanov v tento deň a Pavlovo odkaz na zbieranie peňazí do „Fondu pomoci“, je možné, že existuje ďalší dôvod pre Pavlovo odporúčanie. Je možné, ako tvrdí J. Héring⁷, že prvý deň v týždni bol pre Korintanov deň platenia poplatkov. Ak to bolo tak, tak to zdôrazňuje myšlienku, že Pavol nerobil rozdiely medzi „sekulárnym“ a „svätým“ a že podľa neho nebolo nič nevhodné na myšlienke, že peňažná zbierka je podstatnou súčasťou kresťanského uctievania. Peniaze, poctivo nadobudnuté počas týždennej práce, sa majú doniesť do zhromaždenia zboru a stať sa súčasťou nedeľnej bohoslužby. Zdá sa, že toto je implicitné v apoštolskom nariadení. Taktiež sa to potvrdzuje bohoslužobnou praxou kresťanov v nasledujúcom storočí. Justín Martýr, ktorého opis cirkevného uctievania v Ríme v strede druhého storočia sme už spomenuli, poznamenáva, ako „každý člen, ktorý je relatívne bohatý a ochotný, dáva, ako chce, a dotyčná suma sa uschová u hlavného duchovného (v zbore).“⁸ Ale v zboroch, ktoré založil Pavol, to boli všetci – bohatí i chudobní (porovnaj 1 Korintanom 1:26; 11:19) – ktorí boli vyzvaní k tomu, aby sa podieľali na zodpovednosti kresťanského správcovstva.

Novozmluvné učenie o peniazoch

Teraz, keď sme sa pozreli na pozadie oddielu v liste Korintanom, môžeme pokračovať a bližšie preskúmať novozmluvné učenie o peniazoch. Toto je dôležité, ak chceme správne pochopiť význam kresťanského dávania v kontexte uctievania. Môžeme si všimnúť tri veci.

³ Pozrite pojednanie T. W. Mansona, *The Church's Ministry* (Londýn, 1948), s. 38.

⁴ Ignatius list do Magnezie, kap. VIII.-X, *Spisy apoštolských otcov* (Evanjelická bohoslovecká fakulta, Bratislava 2004), 82-23

⁵ Barnabášova epištola XV:9, *Spisy apoštolských otcov*, 117

⁶ Učenie dvanástich apoštolov (Didaché), *Spisy apoštolských otcov*, 75

⁷ J. Héring, *First Epistle of Saint Paul to the Corinthians* (Londýn, E.T., 1962), s. 183.

⁸ Justín Martýr, *First Apology*, kap. 1xvii

1. Dôležitosť peňazí

I pri všetkom dôraze na duchovnosť a nadčasovosť Božieho vzťahu s ľuďmi a ľudskou reakciou na Boha, ktorá má podobu vydania samého seba (Rimanom 12:1-2), nám Nová zmluva nikdy nedovoľuje zabudnúť na to, že žijeme v tomto „terajšom svete“ (2 Timotejovi 4:10; 1 Korinťanom 7:31) a v zmätkoch života. Evanjelium nás zázračne neprenesie do nejakej duchovnej dimenzie, kde je všetko blažené, bezstarostné a kde vládne ničím nekazená radosť. Naším povolaním ako kresťanov je pôsobiť vo svete trhov, dielní a fariem – aby sme použili hlavné výrazy patriace k obchodnému životu prvého storočia (jazykom dvadsiateho storočia by sme namiesto toho použili výrazy ako *obchodný dom, banka, a továrenská výrobná hala*). Tieto pracoviská sa v evanjeliách často spomínajú, a v listoch sa spomínajú i niektoré exotické povolania (napr. kováč, znalec zákona, mestský šafár; 2 Timotejovi 4:14; Títovi 3:13; Rimanom 16:23 [v origináli doslova kováč pracujúci s meďou, právnik a správca majetku, pozn. prekl.]). Neostáva teda žiadna pochybnosť, že novozmluvní kresťania neboli povzbudzovaní k tomu, aby sa stiahli zo sveta a žili kontemplatívny život v ústraní. Namiesto toho je ich dôležitou, Kristom danou úlohou, žiť uprostred rušného, trápiaceho sa, usilovného, súťaživého sveta, ktorého súčasnú podobu môžeme vidieť v kanceláriách, lodeničiach a dielnach.⁹ Nová zmluva varuje pred lenivosťou a ľahostajnosťou voči sociálnym problémom (2 Tesaloničanom 3:10-13) a prinajmenšom nás necháva odvodiť si, že aby človek prežil, musí pracovať (2 Timotejovi 2:6). V žiadnom prípade nemá lenivosť a nezodpovednosť prednostné postavenie pred údajnou, ale v skutočnosti falošnou „duchovnosťou“ (Matúš 25:14-30; 1 Tesaloničanom 5:14).

⁹ Spomedzi mnohých nedávno vydaných kníh, ktoré sa zaoberajú postojom kresťanov k práci a bohatstvu, môžeme spomenúť knihu D. L. Munbyho *God and the Rich Society* (Oxford, 1961).

Nová zmluva vo svojom učení uznáva peniaze ako prostriedok obchodu a živobytia. Pritom kladie podstatný dôraz na to, aby boli kresťania pri svojej každodennej práci usilovní a svedomití. Tieto napomenutia nachádzame v tých častiach novozmluvných listov, ktoré odborníci nazývajú „pravidlá pre domácnosť“, ktoré obráteným poskytujú pravidlá a pokyny pre každodenný život (pozri Efezanom 6:5nn; Kolosanom 3:22-24; Títovi 2:1-10; 1 Petrov 2:13).¹⁰ Keďže mnohí novo obrátení patrili bezpochybné do triedy otrokov, bolo veľmi primerané, že apoštolské pokyny sa taktiež týkali princípov, ktoré otrokov usmerňovali v ich zodpovednosti a vo vzťahoch voči ich pánom.

Ale existuje ešte hlbší dôvod k tejto úlohe poctivo pracovať a snažiť sa o čo najlepší výkon. Boha uctievať pri našich každodenných úlohách a naše dobré vykonávané remeslo, špecializované zručnosti a najlepšie produkty našich myslí a rúk mu prinášame ako obeť, čo je súčasťou nášho kresťanského „kultu“ rovnako ako spievanie duchovných piesní a slávenie bohoslužieb. Preto Pavol uvádza typický dodatok, ktorý sa môže javiť ako predkresťanské napomenutie: „čokoľvek robíte, robte z tej duše ako Pánovi“ (Kolosanom 3:23).

Práve zbierka, do ktorej prispievame i ktorú prijímame v mene tesára Krista¹¹, spája tieto dva aspekty. Dar sa „posväčuje“ a uctievanie sa „konkretizuje“, keď prinášame a dávame ovocie našej každodennej práce. Neskoršia cirkev pripisovala tomuto aspektu verejného uctievania veľkú dôležitosť, obzvlášť pri bohoslužbách so slávením Večere Pánovej, keď sa prinášali pro-

¹⁰ Esej č. II v E. G. Selwyn *First Epistle of St. Peter* (Londýn, 1947) sa detailne zaoberá týmito oddielmi.

¹¹ Alan Richardson píše: „Tragédiou nášho veku je, že pracujúce vrstvy vo svete odvrátili svoj zrak od robotníka z Nazareta a otvorili svoje mysle falošnému evanjeliu buržoázneho ‘škrabáka v Britskom múzeu’,“ heslo ‘Work’, *A Theological Wordbook of the Bible* (ed. A. Richardson, Londýn, 1950), s. 286 f

dukty farmárskej komunity a dávali sa ako prejav vďaky Bohu.¹²

2. Nebezpečenstvo peňazí

V učení autorov Novej zmluvy je však väčší dôraz na nebezpečenstvá, ktoré predstavuje majetok a nesprávne zaobchádzanie s peniazmi. Peniaze sa dajú získať a používať – a je tu nevy-slovený súhlas s princípmi, ktoré sú v pozadí slávnej kázne Johna Wesleyho „Zaobchádzanie s peniazmi“ (The Use of Money) založenej na Lukášovi 16:9¹³ – ale taktiež sa dajú používať nesprávne či uctievať. V odstrašujúcej možnosti, že peniaze sa stanú našim bohom, vidí Ježiš a jeho apoštoli hrozivú pascu lakomstva. Tento hriech je možné definovať ako chamtivú nenásytnosť a zisťnosť, neukojiteľnú túžbu po ďalšom hmotnom majetku a následnú nespo-kojnosť a nedôveru v Boha, nášho Otca, ktorý sľúbil, že svojim deťom dá všetko, čo potrebujú (Matúš 6:32). V gréčtine existuje expresívne slovo *pleonexia*, ktoré popisuje tento životný postoj. Pavol ho nazýva pravým menom, keď píše: „lakomstvo (*pleonexia*), ktoré je modloslužbou“ (Kolosanom 3:5). Dôsledky života zviazaného lakomstvom sú v Novej zmluve popísané až zarážajúco jasne (pozri Marek 10:24-25; Lukáš 12:13-34; Skutky 5:1-10; 8:20; 24:26; 1 Timotejovi 6:9-10; 2 Timotejovi 4:10; a s použitím starozmluvných obrazov 2 Petrov 2:15 napomína tých, ktorí „sa dali na cestu Bileáma, Beórovho syna, ktorému sa zapáčila odplata za nepravosť“).

Charakteristickým pomenovaním nášho Pána pre peniaze (v tomto kontexte) je „mamon“ (Matúš 6:24; Lukáš 16:13). Toto je všeobecný aramejský výraz pre bohatstvo, ale on ho personifikoval a použil ho ako pomenovanie pre boha, ktorý sa snaží získať a riadiť ľudskú oddanosť. Avšak keď prinášame peniaze do domu Pánovho a pri uc-

tievani ich dávame, prehlasujeme tým, že všetko bohatstvo je od neho (pozrite Ageus 2:8), slúži jemu (1 Korintňanom 7:30-31) a s vďačnosťou sa mu dáva naspäť (Jakub 1:17).

3. Posvätenie peňazí

Toto nás privádza k uvažovaniu o posvätení peňazí. Rovnako, ako je možné v Kristovi odolať a prekonať pokušenie, tak je možné zlomiť zväzujúcu moc peňazí a zneškodniť ducha majetníctva. A tak sa to, čo bolo potenciálnou kliatbou, môže zmeniť na požehnanie – čo je známa starozmluvná myšlienka (Deuteronomium 23:5; Nehe-miáš 13:2). Toto je presne zmysel nášho kresťanského dávania pri uctievaní.

Hoci sa v evanjeliách nachádza ná-dych myšlienky „odmietaj svet“, ktorý by nás mohol viesť k predaniu všetkého a k asketizmu (Matúš 19:21; pozri tiež Skutky 4:36-37; 2 Korintňanom 6:10), je tu rovnako dôrazná výzva „pri-jať svet“, ktorá nás vedie k tomu, aby sme „robili dobre“ s našimi peniazmi (1 Timotejovi 6:17-19) a používali ich pre Božiu slávu a na službu iným ľu-ďom a iným kresťanom v ich núdzi (Lukáš 16:9; 2 Korintňanom 8:13-14; Galaťanom 6:10; 1 Jánov 3:17-18). Takto je Boh uctievaný, ako keby sme tieto dary dávali priamo jemu (Filipá-nom 4:18; Hebrejom 8:16). Popri Judá-šovi Iškariotskom, ktorý bol chamtivý (Matúš 26:14-16; Ján 12:1-8), odsúde-ný a ktorí slúži ako varovanie v Novej zmluve, je tu Jozef z Arimatie „zámožný človek“ (Matúš 27:57-60; Ján 19:38-42) vyzdvihnutý a použitý ako príklad hod-ný nasledovania. Taktiež je tu prípad iného Jozefa, s prímennom Barnabáš, ktorý predal svoj pozemok a peniaze priniesol apoštolom, aby tak prispel k misijnému šíreniu evanjelia (Skutky 4:36-37). Tento príbeh obdivuhodne ilustruje posvätenie peňazí, keď sú dobrovoľne odovzdané na službu Bohu a jeho kráľovstvu.

V skvelej kázni Dr. R. L. Small ho-voril o tom, ako jeden „vynalievavý“ škótsky starší hovorieval: „Peniaze nie sú všetko, ale veľmi dobre sa pomocou

¹² Pozri tiež A. F. Walls, heslo, 'A Primitive Christian Harvest Thanksgiving', *Theology*, 1viii, 1955, s. 336 nn

¹³ Vo svojich *Sermons on Several Occasions*, č. 50 (Prvá séria, vydané v roku 1771)

nich niečo komunikuje!“ Small to komentuje: „Naozaj je to tak – veľmi dobre sa nimi komunikuje to, o čo ide Bohu. Dobre sa pomocou nich vyjadruje náš záujem o príchod jeho Kráľovstva. Používanie a dávanie našich peňazí je často jediným prostriedkom, pomocou ktorého prejavujeme, ako veľmi nám záleží na potrebách, o ktorých vieme a ktoré si uvedomujeme. Či už si to uvedomujem alebo nie, peniaze, ktoré dávam do svojho zboru, sú v rámci môjho celkového rozpočtu ukazovateľom miery mojej lásky a vďačnosti. Hovoria o tom, čo pre mňa Kristus znamená či neznamená.“¹⁴

K tejto príhodnej pripomienke o mieste peňazí v živote cirkvi môžeme pridať jeden dodatok. Príspevok musíme dávať v správnom duchu (pozrite Matúš 6:1-4; Marek 12:41-44), s túžbou potešiť Boha a nie urobiť dojem na ľudí okolo našou ostentatívnou štedrosťou, a so skutočným záujmom prispieť našimi darmi k Božej práci.

Takýmto spôsobom sa naše uctievanie aj prejaví ako skutočné, pretože je ľahké *hovoríť* že Pán je náš Boh a že túžime po ňom a že nám záleží na núdznych. V Biblii nachádzame ostré slová napomenutia voči tejto „prázdnej pomoci“ – pozrite Jakub 2:15-17; 1 Jánova 3:17-18. Skutočným meradlom nie je, čo hovoríme, ale čo robíme; nie to, čo sľubujeme slovami, ale čo z peňazí naozaj dávame. Skutočné uctievanie nie je uctievanie perami, ale predohra k činom v službe a vo svete. Zbierka nás chráni jednak pred nerealistickým a sentimentálnym zmýšľaním, pre ktoré kresťanské uctievanie znamená len duchovné cvičenia, a jednak pred filantropiou a záujmom o sociálne problémy, čo je zmýšľanie len na horizontálnej úrovni o pomoci bližnému. Kresťanské uctievanie je realistické a reálne – tvrdé ako mince, ktoré dávame do košíka. Zároveň je však v jeho pozadí teológia, ktorá vníma núdzneho bližného, ktorému sa snažíme pomôcť

ako niekomu, za koho Kristus zomrel a kto raz bude s ním. Okrem toho má náš bližný nárok na našu lásku a súcit, pretože je viac než len ďalší človek – je a stáva sa Božím dieťaťom.

Sedem princípov kresťanského správcovstva

Ak chceme systematicky uviesť novozmluvné učenie o kresťanskom postoji k peniazom, prirodzene sa budeme pozeráť do dvoch kapitol 2 Korinťanom – kapitol 8 a 9. V tomto oddiele, ktorý hovorí o zodpovednosti Korinťanov za „zbierku pre svätých“ (1 Korinťanom 16:1nn), nájdeme aspoň 7 princípov kresťanského správcovstva.

(1) Pavol ako pozadie svojho vyučovania uvádza úžasné a ustavičné dary Boha svojmu ľudu (9:10-11) v jeho starostlivosti o všetky ich potreby a obzvlášť v dare jeho jediného Syna stratenému ľudskému pokoleniu. Pánova pokora a jeho dávanie samého seba sú dôkazom jeho milosti a toto udáva tón celého apoštolovho vyučovania (8:9; 9:15). Naše dávanie Bohu a na jeho prácu je nutné stále vnímať vo svetle vtelenia a pokorenia Pána slávy, ktorý úplne vydal sám seba v živote i smrti „navždy sa zasnúbiac s ľudskou rasou, v dobrom, v zlom, v bohatstve, v biede, v zdraví i v chorobe.“¹⁵

(2) Najväčšia obeť, ktorú človek môže ako odpoveď priniesť, je odovzdanie svojho vlastného života. Apoštol už tento záver spomenul v 5. kapitole, verši 15: „A za všetkých zomrel preto, aby tí, čo žijú, nežili už viac seba, ale tomu, ktorý za nich zomrel a bol vzkriesený“. V 8:5 pokračuje a aplikuje to z ľudskej strany: „ale najskôr sami seba dali Pánovi“. Takáto oddanosť sa prejavuje v príslušnom praktickom záujme o prácu evanjelia, pretože Pavol pokračuje: „a potom aj nám, podľa Božej vôle“.

¹⁴ R. L. Small, *No Uncertain Sound* (Edinburgh, 1963), v kázni s názvom 'The Clank of Coins', s. 72 nn.

¹⁵ Slávna fráza Russella Maltbyho, *Christ and His Cross* (Londýn, 1963 ed.), s. 70

(3) Všetko kresťanské dávanie je podnietené Božou milosťou (8:1;9:14), je však dobrovoľné (9:5,7), naliehavé (8:4), radostné (8:2; 9:7), t.j. nie tlmené nesprávnymi motívmi ako sú neochota alebo len suchá povinnosť, obetavé (8:2-3; 9:6,11). Kresťanov v Macedónii dávanie stálo veľa, pretože boli zasiahnutí finančnou krízou, ako je pomerne jasné z úvodu 8. kapitoly.

(4) Ďalšie vlastnosti, ktoré sú spomenuté ako príklad milosti štedrého ducha (8:7) sú: každý podľa svojich možností (8:11-14); so zmyslom pre rovnosť (8:14), čo znamená, že tí, čo majú dostatok, sa majú deliť s tými, čo majú núdzu. Pavol radí spravodlivé delenie. Poslednou vlastnosťou je dávanie zo skutočnej lásky k ľuďom v núdzi (8:8).

(5) Boh nikomu nič nedlhuje. Keď my robíme to, čo máme (8:10-11), je to s dôverou, že jeho prozreteľnosť sa postará o naše potreby (9:8). Podnecuje nás prostredníctvom príkladu iných (8:1,8; 9:2) a naša ochotná reakcia na túto našu kresťanskú povinnosť a na potreby ostatných zároveň podnieti našich spoluveriacich.

(6) Kresťanskí správcovia musia byť féroví a otvorení pri spravovaní financií a musia jednať so svedomitou poctivosťou, bez trikov a tajností.

(7) A nakoniec, takýto nestranný záujem o blaho ostatných vytvára puto lásky medzi darcom a prijímajúcim a vedie k chválení Boha (9:12-14).

Na tomto oddiele vidno, ako pozorne a dôsledne sa Pavol venuje téme cirkevnej finančnej zodpovednosti. Nenávidí a napomína všetko nedbanlivé a neorganizované a taktiež všetko, čo sa dáva mechanicky bez premýšľania. Preto tak trpezlivo dáva inštrukcie v týchto kapitolách.

Žiaden akt verejného uctievania nemôže byť ničím väčším ani ničím menším ako dávanie a prijímanie našich darov v Božom dome. Ak dávame zbierku formálne a bez rozmýšľania, tento skutok je zbavený všetkého duchovného významu a vrelosti. Ale ak zbierku vnímane ako neoddeliteľnú súčasť spoločného uctievania a spravíme z nej stálu súčasť našej odpovede na správu evanjelia, potom nadobúda nový, bohatší význam a dávanie našich peňazí sa stáva vonkajším a viditeľným znakom vnútornej a duchovnej milosti vďačného srdca. Ako celé pravé uctievanie, i zbierka je sviatostná.

*

KROK 4: PRÍPRAVA VLASTNEJ ODPOVEDE **Aké sú tvoje prvotné závery?**

Duchovné formovanie

- Preskúmajte svoje vlastné financie. Aké kroky by ste mali podniknúť, aby ste sa zlepšili v tejto oblasti? Ako ste vy osobne štedrý k vášmu zboru? Dávate verne a primerane? Ako spravujete finančné zdroje, ktoré vám Boh dal? Staráte sa o chudobných a núdznych? Ak žijete v manželstve, rozprávajte sa o týchto otázkach s vaším manželským partnerom.

Hlbšie porozumenie

- Vymenujte biblické princípy pre zaobchádzanie s financiami zboru.

- Popíšte zodpovednosť miestneho zboru za starostlivosť o sociálne potreby.

Zručnejšia služba

- Stretnite sa s človekom (ľuďmi), ktorý je/sú vo vašom zbore zodpovedný/í za financie a rozprávajte sa s ním/nimi o princípoch a otázkach, ktoré ste v tejto téme objavili.

- Navrhnite alebo prepracujte jeden program vášho zboru tak, aby bolo lepšie postarané o sociálne problémy vo vašej komunite.

KROK 5: DISKUSIA O TÉME

Čo sa môžeme naučiť jeden od druhého?

1. Prečo je pre naše zbory zaobchádzanie s peniazmi tak dôležitou témou?
2. Aké sú niektoré nemenné biblické princípy pre financie a sociálne potreby, ktorými by sa mal riadiť každý zbor?
3. V čom nám Boh dáva slobodu v spôsobe, akým zbierame, spravujeme a rozdeľujeme financie v našich zboroch?
4. Aké peňažné dary očakáva Boh od kresťanov? Majú dávať len do svojho zboru? Je dávanie desiatkov (10% z príjmu) biblickým princípom?
5. Ako by sme v zboroch mali prideľovať peniaze/vytvárať rozpočty pre platy, budovy, misiu, mieste sociálne potreby, vybavenie, atď. ?
6. Ako je váš zbor na tom v oblasti financií? Aké zmeny by ste mohli spraviť pre zlepšenie vášho zbierania, spravovania a rozdeľovania peňazí?
7. Na základe vedomia, že transparentnosť vytvára dôveru, do akej miery by mali byť zbory otvorené ohľadom svojich financií? Aké informácie by mali byť verejné a čo by malo ostať dôverným?
8. Ako by ste opísali vzťah medzi starostlivosťou o sociálne potreby a evanjelizáciou? Odporujú si, dopĺňajú sa, alebo ako je to? Čo z nich je dôležitejšie a prečo?
9. Prečo je starostlivosť o sociálne potreby dôležitou témou pre váš zbor?
10. Ako je na tom váš zbor v oblasti starostlivosti o sociálne potreby? Aké zmeny by ste mohli spraviť pre zlepšenie sa v tejto oblasti?

POZNÁMKY